

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)

**YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI
27.07.2020**

İçindekiler

Haftanın HASUDER Önerisi	2
Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (20-26 Temmuz 2020)	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	5
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	5
Türkiye'den Haberler	5
Kamu Kurumları	8
T.C. Sağlık Bakanlığı	8
T.C. İçişleri Bakanlığı	9
T.C. Adalet Bakanlığı	9
Meslek Örgütleri ve Dernekler	9
Türk Tabipleri Birliği (TTB)	9
İstanbul Tabip Odası (İTO)	10
Ankara Tabip Odası (ATO)	10
İzmir Tabip Odası	10
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	10
Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD)	10
Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)	11
HASUDER'den Haberler	11
Okuma Önerisi	11

HALK SAğLIğI UZMANLARI DERNEęI (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (27.07.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (226.100) Dünya (15.785.641) **Ölüm*:** Türkiye (5.613) Dünya (640.016)

*26 Temmuz 2020 itibariyle açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

COVID-19 ile ilgili sorumluluklarımız bayramda da sürmelidir!

Dini bayramlar; olağan koşullarda gerek ibadethaneler gerekse insanların bayramlaşmak için kapalı ve kalabalık alanlarda bir araya geldiği etkinlikler arasındadır.

Bu bayram daha dikkatli olmayı gerektiren bir durumla karşı karşıyayız: COVID-19. COVID-19 kapalı ve kalabalık alanlarda bulaşmaktadır.

Bu bayramda özellikle aile büyüklerimiz olmak üzere bayram ziyaretleri yapmamaya özen gösterelim. Kapalı ve kalabalık ortamlarda bulunmaktan kaçınalım. Sarılmadan, öpüşmeden bayramlaşalım. Gelecek bayramlarda sarılabilmek için bu kez sevdiklerimize telefon ve diğer temas etmeden erişebileceğimiz olanaklarla ulaşalım.

İyi bayramlar...

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (20-26 Temmuz 2020) [WHO Situation Reports 182-188](#)

- Pandemi, ekonomik ve sosyal stresi derinleştirdikçe cinsiyete dayalı şiddet riski artmakta; bu durum risk altındaki kişilerin ruh sağlığı için ciddi sonuçlar doğmaktadır. DSÖ Amerika Bölge Direktörü Dr. Carissa F. Etienne [konuşmasında COVID-19 yanıtına psiko-sosyal destek ve akıl sağlığı hizmetlerinin entegre edilmesi gerektiğini](#) vurguladı (17.07.2020).
- **29 Ocak 2020'den bu yana Doğu Akdeniz Bölgesi'nde bir milyondan fazla COVID-19 hastası iyileşti.** DSÖ Doğu Akdeniz Bölge Direktörü Dr. Ahmed Al-Mandhari bu olumlu gelişmeyi vurgulayarak [ülkeleri toplum ile bağları kuvvetlendirmeye, COVID-19 hastalarının iyileşmesi için teşvikte bulunmaya ve güçlü hükümet liderliği yapmaya](#) çağırdı (19.07.2020).
- Sağlık acil durumları sırasında DSÖ'nün en hayati rollerinden biri dünyanın dört bir yanından veri ve araştırma toplamak, bunları değerlendirmek ve dünyanın dört bir yanından uzmanlarla yakın bir şekilde çalışarak ülkelere yanıt verme konusunda tavsiyelerde bulunmaktır. **DSÖ tarafından Ocak 2020'den beri COVID-19 üzerinde**

100'den fazla belge yayımlandı. DSÖ'nün pandemideki rolünün ve yayımlanan önemli belgelerin özeti için [tıklayınız](#) (17.07.2020).

- DSÖ Amerika Bölge Ofisi, 15 Temmuz'da Amerika'daki yerli halklar arasında COVID-19 ile ilgili [Epidemiyolojik Uyarı](#)'yı yayımlayarak üye devletleri bu topluluklar içinde enfeksiyonun daha fazla yayılmasını önlemek, vaka yönetimini yeterli bir şekilde sağlamak ve vaka yönetimini güçlendirmek için çaba göstermeye teşvik etti. "[COVID-19 Salgın Sırasında Yerli Halklar, Afrika kökenliler ve Diğer Etnik Gruplar Üzerine Düşünceler](#)"i yayımladı. 20.07.2020 DSÖ durum raporunda da 'COVID-19 ve Amerika bölgesindeki yerli halklar' konusuna odaklanıldı, ayrıca 'DSÖ paydaşlarının koordinasyonu' konusunda güncelleme paylaşıldı. [Kaynak](#)
- DSÖ Genel Direktörü Dr Tedros, "[Virüsün nerede olduğunu bilmiyorsa hiçbir ülke salgını kontrol edemez](#)" dedi, COVID-19'dan etkilenen tüm topluluklarda temaslı izleminin önemini yineledi (20.07.2020).
- DSÖ Doğu Akdeniz Bölgesi'ndeki ülkeler, katı COVID-19 enfeksiyon önleme ve kontrol önlemleri altında temel çocuk felci bağışıklama kampanyalarına yeniden başlarken Pakistan, kampanyalara devam eden ilk ülke oldu. Bölgedeki diğer ülkeler yerel epidemiyolojik durum izin verdiğinde aşılama kampanyalarına devam etmeyi planlıyor (20.07.2020). [Kaynak](#)
- İlk küresel DSÖ infodemiyoloji Konferansı finalinde, 21 Temmuz'da, halka açık gerçekleştirilen seminer sonrası öne çıkanlar paylaşıldı (21.07.2020). [Kaynak](#)
- Amerika'daki insanların yaklaşık üçte biri, altta yatan sağlık durumları nedeniyle ciddi COVID-19 hastalığı geliştirme riski altındadır. Bu soruna yönelik DSÖ Amerika Bölge Ofisi, Londra Hijyen ve Tropikal Tıp Okulu ile ortaklık kurarak Amerika'da altta yatan sağlık koşullarının yaygınlığının daha doğru bir resmini sunan yeni bir veri modeli geliştirdi (21.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, COVID-19'a karşı önlemleri sağlamak ve optimize etmek için hastanelerin yeniden tasarlanmasına yardımcı olmaktadır; örneğin İtalya'da, doğrulanmış ve şüpheli COVID-19 vakaları için hastanelerde alternatif rotaların nasıl oluşturulacağı, bekleme odalarında boşlukların daha iyi nasıl sağlanacağı, virüsün sağlık hizmetlerinde yayılmasını en aza indirmek için havalandırmanın nasıl iyileştirileceği konularında tavsiyeler sunmaktadır (21.07.2020). [Kaynak](#)
- Afrika'da COVID-19 için geleneksel ilaçların kullanımı ile ilgili araştırma-geliştirme çalışmalarını geliştirmek amacıyla DSÖ Afrika Bölge Ofisi ve Afrika Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Afrika CDC); geleneksel tıp tedavilerinin güvenliği, etkinliği ve kalitesi konusunda ülkelere bağımsız bilimsel tavsiye sağlamak için bir uzman komitesi kurdu (22.07.2020).
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr. Henri P. Kluge, Türkiye'de İnsani ve Sağlık Acil Durumlarına Hazırlık DSÖ Ofisi'nin açılması için bir anlaşma imzaladı (22.07.2020). [Kaynak](#)
- DSÖ, UNDP, UNAIDS ve Georgetown Üniversitesi O'Neill Ulusal ve Küresel Sağlık Hukuku Enstitüsü, birlikte COVID-19 Hukuk Laboratuvarı adlı bir girişim başlattı. COVID-19 Hukuk Laboratuvarı, ülkelerin pandemi yönetimi için güçlü yasal çerçeveler oluşturmalarına ve uygulamalarına yardımcı olmak için dünya çapında 190'dan fazla ülkeden COVID-19 ile ilgili yasal belgeleri toplayıp paylaşmaktadır (22.07.2020).
- DSÖ SARS-CoV-2'de meydana gelen mutasyonları zamanında tanımlamak ve çabaları koordine etmek için, DSÖ COVID-19 Referans Laboratuvarı Uzman Ağı'nın bir parçası olarak SARS-CoV-2'deki değişimler üzerine bir 'SARS-CoV-2 Genetik Dizi Evrimi Çalışma Grubu' kurduğunu duyurdu (23.07.2020). [Kaynak](#)
- Pandemi sürecinin uzaması giderek daha olası hale geldikçe ülkeler, ulusal ve diğer COVID-19 yanıtları hakkında periyodik incelemeler yapmaya teşvik edilmektedir. DSÖ, salgına yanıtta ülkelerin öğrenme ve iyileştirme için kritik fırsatları kaçırmamasını sağlamak amacıyla bir [rehber](#) yayımladı (23.07.2020).
- 7-16 Temmuz 2020 arasında düzenlenen yıllık [Yüksek Düzeyli Sürdürülebilir Kalkınma Siyasi Forumu \(HLPF\)](#)'nda, tüm ülkeler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne desteklerini ifade etti ve COVID-19'un olumsuz etkilerini azaltmaya yardımcı olmak için müdahale önlemlerini tartıştı (23.07.2020). [Kaynak](#)
- COVID-19, özellikle uzun süreli bakım tesislerinde yaşayan yaşlıları etkiledi. DSÖ, [uzun süreli bakım hizmetlerinde COVID-19'un önlenmesi ve yönetilmesine ilişkin bir politika özeti](#)' yayımladı (24.07.2020).

- DSÖ, COVID-19'dan sağlıklı şekilde iyileşmek için reçetelerin uygulanması konusunda [bir dizi pratik adım](#) içeren [DSÖ Manifestosu'nu](#) yayımladı. Bu reçeteler, salgının etkilerinden etkilenen ekonomiyi korumak ve canlandırırken daha sağlıklı, daha adil ve daha yeşil bir dünya yaratmayı amaçlamaktadır (23.07.2020).
- DSÖ, [COVID-19 kapsamında güvenli Eid al Adha \(Kurban Bayramı\) uygulamaları hakkında geçici rehber](#) yayımladı. Belgede, farklı bağlamlarda uygulanabilecek sosyal toplantılar ve dini uygulamalar için halk sağlığı tavsiyeleri vurgulanmaktadır (25.07.2020).
- DSÖ, [COVID-19 aday aşularının taslağını](#) yayımladı. 24 Temmuz itibariyle yirmi 5 aday aşının klinik değerlendirmede olduğunu bildirdi (27.07.2020).
- DSÖ Afrika Bölge Ofisi, COVID-19'un Afrika'daki sağlık çalışanlarına yönelik tehdidi konusunda uyardı. Salgının ön safalarında sağlık personellerinin karşılaştığı zorlukların bir işareti olarak [Afrika'da 40 ülkede 10 000'den fazla sağlık çalışanının COVID-19 enfeksiyonu olduğu bildirildi](#) (23.07.2020).

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- [Sağlık Hizmetleri Dışındaki COVID-19 Olan Kişilerin İzolasyonunun Durdurulması hakkında son güncellemeler](#) yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
 - Belirli durumlar dışında, ev izolasyonunu ne zaman durduracağını belirlemek için test tabanlı bir strateji önerilmemektedir.
 - Semptom temelli kriterler aşağıdaki gibi değiştirildi:
 - Ateş düşürücü ilaçlar kullanılmadan son ateşten bu yana “en az 72 saat” ten “en az 24 saat” e geçildi.
 - “Solunum semptomlarında düzelme” den “COVID-19 ile ilişkili semptomlarda düzelme” ye değiştirildi.
 - Şiddetli hastalığı olan hastalar için, semptom başladıktan sonra 20 güne kadar izolasyon süresi uzatılabilir. Enfeksiyon kontrol uzmanlarına danışmayı düşünün.
 - Hiç semptom geliştirmeyen kişiler için, izolasyon ve diğer önlemler SARS-CoV-2 RNA için ilk pozitif RT-PCR testinin tarihinden 10 gün sonra durdurulabilir (20.07.2020).
- [Sağlık profesyonelleri için eğitim materyalleri](#) yayımlandı (20.07.2020).
- [COVID-19 Seroloji Araştırmaları](#) hakkında son gelişmeler yayımlandı (21.07.2020).
- [Ticari Laboratuvar Seroprevalans Çalışma Verileri](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [Ticari Laboratuvar Araştırmaları için İnteraktif Seroloji Paneli](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [Büyük Ölçekli Coğrafi Seroprevalans Araştırmaları](#) sonuçları yayımlandı (21.07.2020).
- [Düşük Kaynaklı Yerlerde COVID-19 Sırasında TeleSağlık Kullanımları](#) hakkında öneriler yayımlandı (21.07.2020).
- [Kırsal topluluklar](#) hakkında öneriler yayımlandı (21.07.2020).
- [COVID-19 Mücadelesi Sırasında Evcil Hayvanları Tedavi Eden Veteriner Klinikleri için Ara Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Rehberi](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [Ek Önlemler Alması Gereken Kişiler](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [Çocuklarda yayılımı önlemek amacıyla alınması gereken önlemler hakkında öneriler](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [Huzurevleri için Test Yönergeleri](#) yayımlandı (21.07.2020).
- [COVID-19 Temaslı Takibi](#) hakkında kaynaklar paylaşıldı (22.07.2020)
- [Bir COVID-19 vakasının nasıl araştırılması gerektiği](#)ne dair bilgiler yayımlandı (22.07.2020).
- [Sağlık Müdürlükleri için Temaslı Araştırması İletişim Araç Seti](#) yayımlandı (22.07.2020).
- [SARS-CoV-2 Test Stratejisi: Sağlık tesisleri harici işyerlerinde dikkat edilmesi gerekenler](#) yayımlandı (22.07.2020).
- [COVID-19 olan yetişkinlerde izolasyon süresi ve önlemler](#) hakkında literatür yayımlandı (22.07.2020).
- [İslah ve Tutuk Evlerinde COVID-19 Yönetimi ile İlgili Ara Rehber](#) yayımlandı (22.07.2020).
- [Bir kişinin COVID-19'dan kaynaklı ağır hastalık riskini artıran tıbbi durumlar listesini güncellemek için kullanılan kanıtlar](#) yayımlandı (22.07.2020).

- [CDC, Amerika'da okulların açılmasının neden önemli olduğuna dair derleme](#) yayımladı (23.07.2020).
- [K-12 Öğrencilerini COVID-19 Belirtileri için Tarama](#): Kısıtlılıklar ve Öneriler yayımlandı (23.07.2020).
- [Okula Geri Dönüş Planı: Ebeveynleri, Velileri ve Bakıcıları Yönlendirmek İçin Kontrol Listeleri](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [Emekli Toplulukları ve Bağımsız Yaşam Tesisleri ile İlgili Hususlar](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [COVID-19 ile İlgili Klinik Sorular ve Cevaplar](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [Koronavirus Üzerinde Çalışan Laboratuvarlar için Kaynaklar](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [Laboratuvarlar için COVID-19 Hakkında Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [Havuz Prosedürlerinin Kullanımı İçin Tanısal, Tarama Amaçlı ya da Surveyansa Yönelik SARS-CoV-2 Testleri Hakkında Ara Rehber](#) yayımlandı (23.07.2020).
- [Açık Kalmayı Sürdüren Çocuk Bakım Programları için Rehber](#) yayımlandı (23.07.2020).
- CDC, [İrk ve Etnik Azınlık Gruplar ve Sağlıkta Eşitlik Üzerine](#) riskleri ve önerileri yayımladı (24.07.2020).
- [Okul Yöneticileri için Sık Sorulan Sorular](#) yayımlandı (24.07.2020).
- [Vaka İncelemesi ve Temaslı İzlemede Personel Rollerinin Ölçeklendirilmesi](#) hakkında öneriler yayımlandı (24.07.2020).

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- ECDC tarafından, "[COVID-19 Demiryolu Protokolü: Avrupa'da demiryolu hizmetlerinin güvenli bir şekilde yeniden başlatılması için öneriler](#)" adlı döküman yayımlandı. (21.07.2020) [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan "[Bulaşıcı Hastalık Tehditleri Raporu, 19 - 25 Temmuz 2020, 30. Hafta](#)" yayımlandı. Raporda COVID-19'un yanı sıra diğer bulaşıcı hastalıklar ile ilgili güncellemeler yer aldı (24.07.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA, COVID-19'da sırasında klinik örneklerin taşınması için kullanılan taşıma ortamını daha kullanışlı hale getirecek bir [rehber](#) yayımladı (20.07.2020).
- FDA, COVID-19 sırasında ulaşım ortamının geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili [sık sorulan soruların](#) cevaplarını da yayımladı (20.07.2020).
- FDA, [SARS-CoV-2 Testine İlişkin Sık Sorulan Sorularını \(SSS\)](#) güncelledi (21.07.2020).
- FDA, COVID-19 salgını sırasında kanser hastalarının ihtiyaçlarını ve özelliklerine dikkat çekmek amacıyla kanser ve sağlıklı yaşam ile ilgilenen uzmanlara yardımcı olacak yeni bir [website sayfası](#) oluşturdu (22.07.2020).
- FDA [Test Tedarik İkamesi Stratejileri](#) slayt gösterisini güncelledi. Bu sunum, moleküler testin bazı bileşenlerinde bir tedarik sorunu olduğunda laboratuvarların test yapmaya devam etmek için kullanabileceği onaylı tedarik alternatiflerini içermektedir (23.07.2020).
- FDA, COVID-19'a yanıtları konu alan bir [özet](#) yayımladı (24.07.2020).

Türkiye'den Haberler

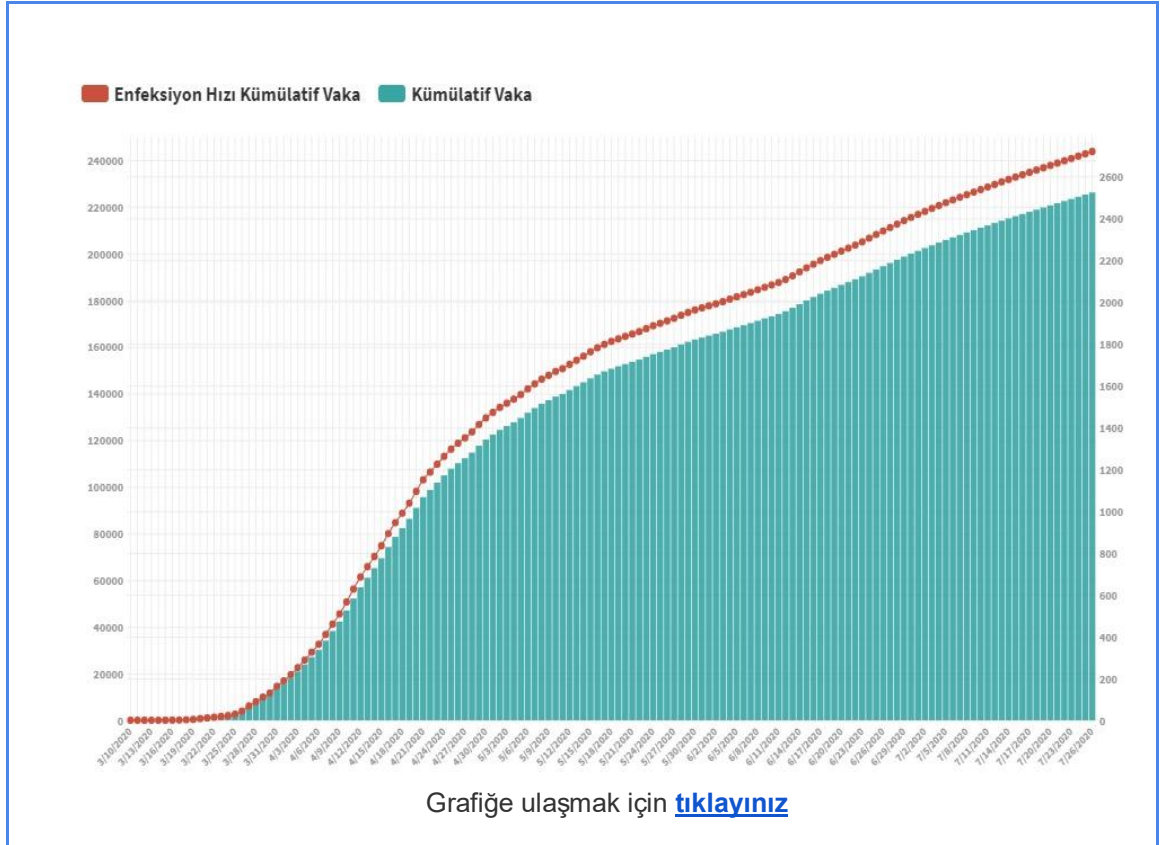
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm Sayıları ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
20.07.2020	43.404	2,14	931	220.572	17	5.508	2,50
21.07.2020	42.846	2,17	928	221.500	18	5.526	2,49
22.07.2020	43.404	2,08	902	222.402	19	5.545	2,49
23.07.2020	43.343	2,11	913	223.315	18	5.563	2,49
24.07.2020	42.986	2,18	937	224.252	17	5.580	2,49
25.07.2020	43.312	2,13	921	225.173	16	5.596	2,49
26.07.2020	40.016	2,32	927	226.100	17	5.613	2,48

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

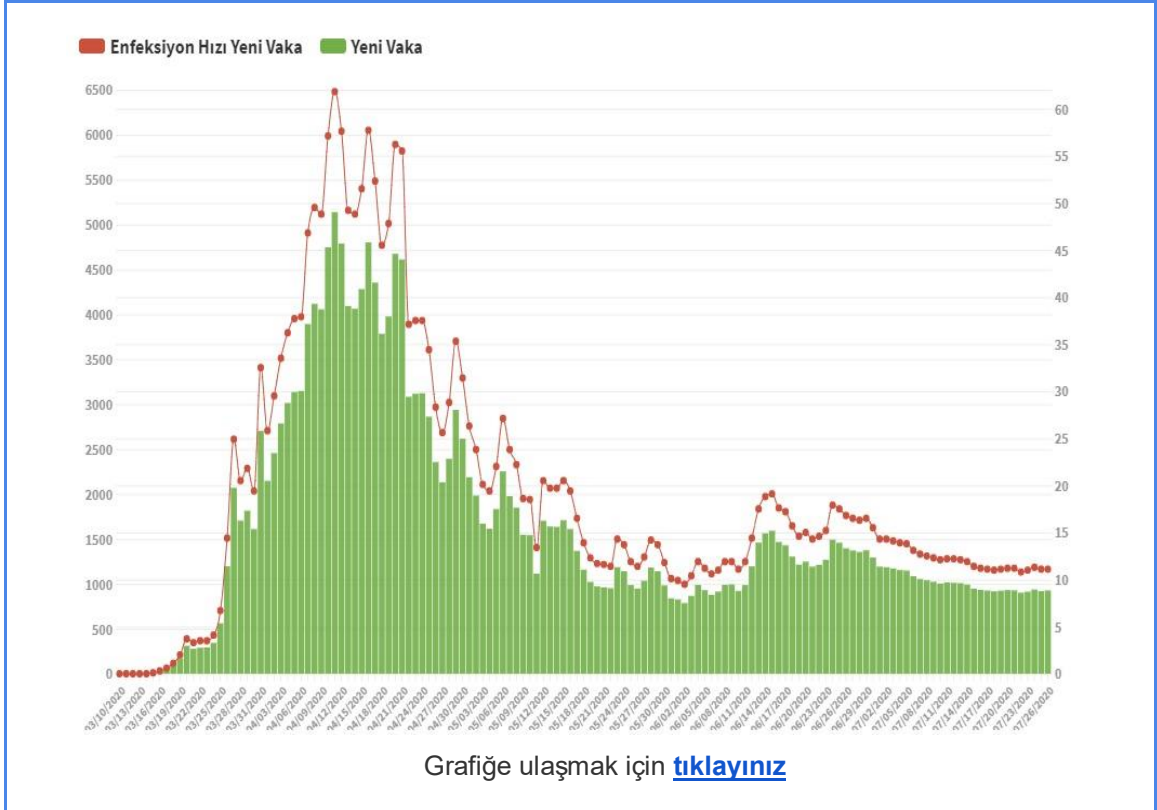
HASUDER tarafından hazırlanmıştır (26.07.2020)

Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı = Kümülatif Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan

payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusudur. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

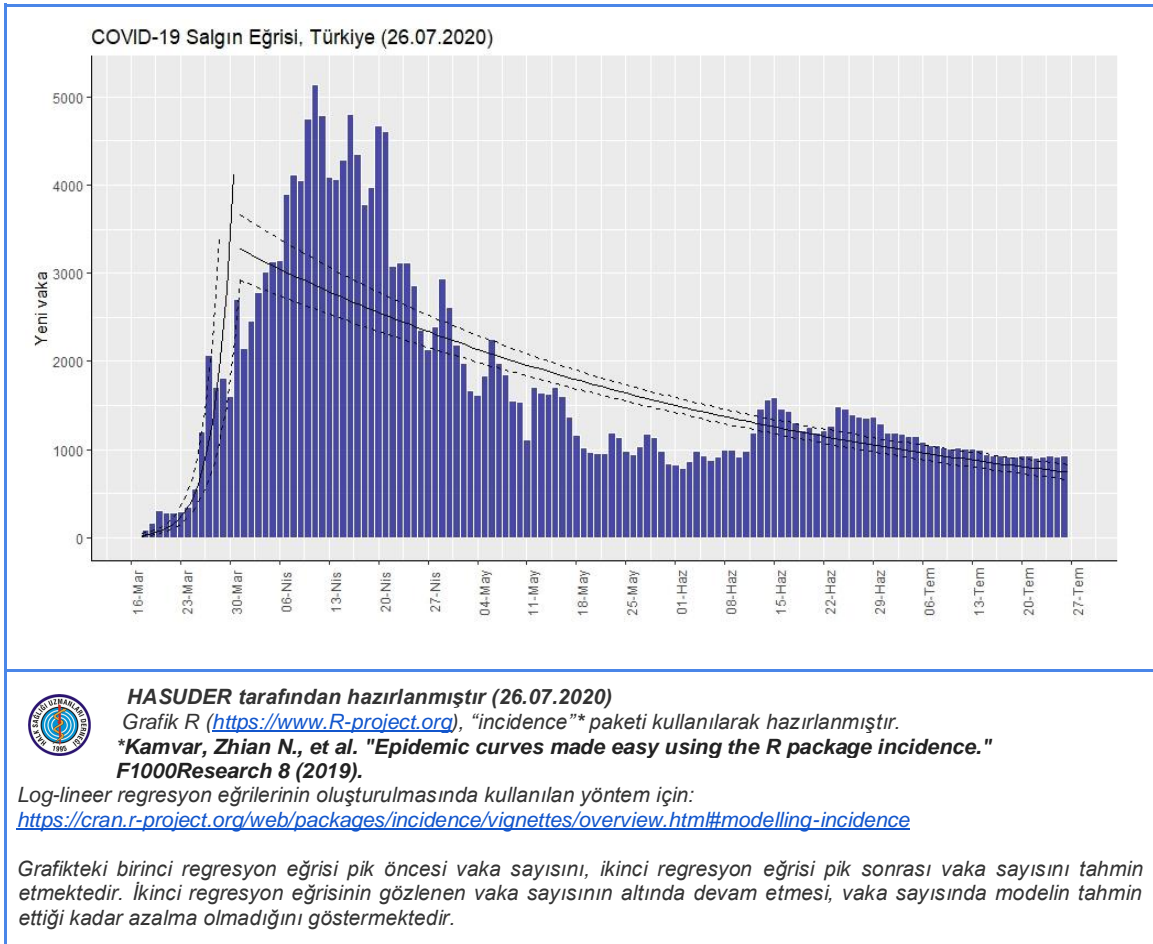

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (26.07.2020)

$Yeni\ Vaka\ Enfeksiyon\ Hızı = \frac{Günlük\ Yeni\ Vaka\ Sayısı}{TÜİK\ Türkiye\ Nüfusu} \times 1.000.000$

***Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusudur. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.**

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Sağlık Bakanlığı

- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından
 - [13/07/2020 – 19/07/2020 COVID-19 Haftalık Durum Raporu](#) yayımlandı. 13 - 19 Temmuz tarihleri arasında:
 - Test sayısı 297.935'tir.
 - Hastaneye yatırılan yeni hasta sayısı 3.707'dir.
 - Sağlık Bakanlığınca onaylanan ölümlere ilişkin ölüm hızı %2.49'dur.
 - [20/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Doğu Marmara Bölgesinde, en fazla artış Batı Karadeniz Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14.1, erkeklerde 16.5'tir.
 - [21/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Kuzeydoğu Anadolu Bölgesinde, en fazla artış ise Batı Marmara Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14, erkeklerde ise 15.7'dir.
 - [22/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Ortadoğu Anadolu Bölgesinde, en fazla artış ise Kuzeydoğu Anadolu Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 13.3, erkeklerde ise 15.4'tür.
 - [23/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:

- Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Batı Marmara Bölgesinde, en fazla artış ise Güneydoğu Anadolu Bölgesindedir.
- 80 yaş ve üzeri grupta 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 12,8, erkeklerde ise 15,9'dir.
- [24/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış İstanbul Bölgesinde, en fazla artış ise Batı Marmara Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 14,6, erkeklerde ise 15,9'dir.
- [25/07/2020 COVID-19 Günlük Durum Raporu](#) yayımlandı. Bir önceki güne göre:
 - Bölgelerdeki vaka değişim yüzdesinde en fazla azalış Batı Karadeniz Bölgesinde, en fazla artış ise Orta Anadolu Bölgesindedir.
 - 25-49 yaş grubunda 1.000.000 kişiye düşen yeni COVID-19 vaka sayısı kadınlarda 13,8, erkeklerde ise 15,2'dir.
- Bakan Fahrettin KOCA 24.07.2020'de vakaların %46'sının, ölümlerin %50,2'sinin olduğu İstanbul'da bakanlık tarafından yapılan tarama çalışmasında, rastgele test edilen her 1.000 kişiden 2,9'unun pozitif çıktığını ve Türkiye genelinden (%13,8) yüksek olduğunu bildirdi. Son 3 gün vaka sayısı en çok artan illerin Ankara, Konya, Şanlıurfa, Batman, Adana, Kayseri, Erzurum olduğunu bildirdi. [Kaynak](#)

T.C. İçişleri Bakanlığı

- 21.07.2020 tarihinde 81 il valiliğine [Lokanta, Restoran, Kafe, Kiraathane vb. İş Yerlerinin Çalışma Saatleri Hakkında Genelge](#) gönderildi. Genelgede, Koronavirüs Bilim Kurulu tarafından sektörel bazda yayımlanan rehberlerde belirtilen tedbirlere riayet edilmesi kaydıyla 21 Temmuz'dan itibaren lokanta, restoran, kafe, kafeterya, çorbacı, kokoreççi, çiğ köfteci, kıraathane, kahvehane, çay bahçesi, dernek lokali vb. işletmelerin çalışma saatlerine yönelik kısıtlamaların kaldırıldığı, belirtilen işletmelerin genel mevzuatları ve ruhsatlarında belirtilen saat aralıklarında faaliyette bulunabilmelerine karar verildiği ifade edildi.
- 21.07.2020 tarihinde 81 İl Valiliğine [COVID-19 Tedbirleri Kapsamında Denetimler konulu genelge](#) gönderildi.

T.C. Adalet Bakanlığı

- Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan Adalet Dergisi'nin yeni sayısı [COVID-19 özel dosyası](#) yayımlandı. Hukuki açıdan COVID-19 değerlendirildi.
- Adalet Bakanlığı İşyurtları Kurumu bünyesindeki tutuklu ve hükümlüler koronavirüs salgını başladığından bu yana sağlık çalışanları için 20 milyon maske, 1 milyon 734 bin tulum ve tek kullanımlık hastane ürünleri üretimi gerçekleştirdi. Üretilen malzemeler sağlık kurumlarına teslim edildi. [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB'den Sağlık Bakanına Çağrı: [Aşı çalışmaları hakkında kamuoyunu bilgilendirmeleri gerektiği bildirilen yazı](#) Sağlık Bakanlığına gönderildi.
 - Sağlık Bakanlığı tarafından Türkiye'de kamuoyuna açıklanmamış olmasına karşın, DSÖ listesinde Türkiye'de de 8 aşı çalışmasının yürütüldüğü bilgisi yer aldı. Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi konuyla ilgili olarak Sağlık Bakan Fahrettin Koca'ya yazı göndererek, "Ülkemizdeki bu tür gelişmelerle ilgili haberleri uluslararası kuruluşlardan değil, doğrudan Sağlık Bakanlığı'ndan alabilmeliyiz" ifadelerine yer verdi (20.07.2020).
- [Tabip Odalarından Prof. Dr. Kayıhan Pala'ya destek](#): Hakkında soruşturma başlatılan Prof. Dr. Kayıhan Pala'ya ortak gazete ilanıyla destek verildi. 44 tabip odası tarafından yayımlanan ilanda, "Pala'ya açılan soruşturmayı halkın doğru, bilimsel, gerçek bilgiye ulaşma hakkına, bilim insanının akademik özgürlüğüne, Türkiye'de hekimlerin birlikteliğinin

sesi olan tabip odalarına ve TTB'ye saldırı olarak görüyoruz, kabul etmiyoruz" denildi (20.07.2020).

- Türkiye'nin dört bir yanından gelen tabip odası temsilcileri, çok sayıda hekim ve vatandaşlar, COVID-19 pandemisi hakkında yaptığı açıklamalar nedeniyle Valilik talimatıyla Bursa Uludağ Üniversitesi tarafından hakkında soruşturma başlatılan Prof. Dr. Kayıhan Pala'ya destek vermek amacıyla Bursa'da bir araya geldiler ve [basın açıklaması yaptılar](#) (21.07.2020).
- TTB: "Pandemi önlemlerinde yaş ayrımcılığına son verilmelidir!" başlıklı [Sağlık Bakanlığına gönderilen yazıda](#): Yaşamları her bir insanımız gibi çok değerli olan 65 yaş ve üzeri yurttaşlarımızın sağlıklarının daha fazla olumsuz etkilenmesini önlemek için, bu gruba yönelik bütün kısıtlamalar ivedi olarak kaldırılmalıdır, denildi (22.07.2020).

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO, 30 Haziran 2012 tarihinde yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile getirilen, 3 kez farklı gerekçeler nedeniyle ertelenen, tüm işyerleri için işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırma zorunluluğunun, 4. kez "bu kez pandemi nedeni ile" ertelenmek istenmesinin kabul edilemez olduğunu açıkladı (20.07.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından, yapılan çağrı ile 18 Temmuz 2020 tarihinde COVID-19 sebebiyle hayatını kaybeden Nöroloji Uzmanı Dr. İbrahim Örnek için saygı duruşu etkinliği gerçekleştirildiği açıklandı (20.07.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından, 19 Nisan 2020 günü COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden aile hekimi Dr. Yavuz Kalaycı'nın çocukları için başlatılan yardım kampanyasına destek verenler için teşekkür mesajı yayımlandı (21.07.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO, kendilerinin dahil olduğu 44 Tabip odası tarafından, ortak gazete ilanıyla hakkında soruşturma başlatılan Prof. Dr. Kayıhan Pala'ya destek verildiğini açıkladı (22.07.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası, Aile Sağlığı Merkezlerinde sağlık çalışanlarının, maske takılmaması/yanlış takılması, triaj uygulamalarına uyulmaması, sosyal mesafe kurallarına uyulmaması gibi birçok sorun nedeniyle hastalar ile karşı karşıya geldiklerini; bu nedenle yaşanan şiddet olaylarının önlenmesine yönelik Sağlık Bakanlığının çalışma yapması gerektiğini, oda tarafından güvenlik tedbirlerinin artırılması talebi ile Emniyet Müdürlüğü nezdinde yeniden girişimde bulunulacağını açıkladı (20.07.2020). [Kaynak](#)
- İzmir Tabip Odası, Türkiye'nin farklı bölgelerinden tabip odası temsilcilerinin, çok sayıda hekimin ve vatandaşın, hakkında soruşturma başlatılan Prof. Dr. Kayıhan Pala'ya destek vermek amacıyla 21 Temmuz 2020 günü Bursa'da bir araya geldiğini açıkladı (21.07.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- KLİMİK Yönetim Kurulu, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof. Dr. Kayıhan Pala hakkında "halkı yanlış bilgilendirme ve paniğe yönlendirme" iddiasıyla soruşturma açılmasının endişe verici olduğunu ve bu hatadan en kısa süre içinde geri dönülmesi gerektiğini açıkladı (19.07.2020). [Kaynak](#)
- Haftalık KLİMİK bülteninin son sayısı yayımlandı (21.07.2020). [Kaynak](#)
- KLİMİK tarafından, **28 Temmuz 2020 Salı** günü, **21.00-22.30** saatleri arasında "**COVID-19 Pandemisinde Viral Hepatitler**" konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (23.07.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (EKMUD)

- EKMUD web sayfasında, "[COVID Reference Top 100](#)" adlı, COVID-19'la ilgili literatürdeki güncel gelişmelerden oluşturulan çalışmanın [bağlantısı](#) paylaşıldı (22.07.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)

- COVID-19 ve genel psikiyatri konularıyla ilgili TPD'nin gerçekleştirdiği çevrimiçi toplantıların kayıtlarının yer aldığı "[TPD Açık Eğitim Sitesinin](#)" erişime açıldığı duyuruldu (24.07.2020). [Kaynak](#)

HASUDER'den Haberler

- "Günün Konusu" bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan bu hafta "'Eski normale' DÖNÜŞ YOK ! 'Yeni normale' mutlaka UYUM SAĞLANMALI !" konulu içeriği paylaştı. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Gül Ergör Halk TV'nin konusu oldu. [İzlemek için](#)

Okuma Önerisi

Gecikmelerin COVID-19 için temaslı takibi stratejilerinin etkililiği üzerindeki etkisi: bir modelleme çalışması

Çalışmada, başarılı bir temaslı takibi stratejisi için anahtar faktörleri belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla, enfeksiyon zamanı ile semptom başlangıcı ve semptom başlangıcı, tanı testinin yapılması ve izolasyon arasındaki gecikmeleri (*testing delay-test gecikmesi*) hesaba katan bir matematiksel model kullanılarak temaslı takibi stratejisinin etkisi değerlendirilmiştir. Farklı senaryolarda bir temaslı takip stratejisinin (*effective Reproduction numbers of a Contact Tracing Strategy, RCTS*) etkili üreme sayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; en iyimser senaryo için (test ve takip gecikmelerinin 0 gün ve takip kapsayıcılığının %100 olduğu durum), bulaşın yaklaşık %40'ının belirtilerin başlamasından önce gerçekleştiği varsayılırsa, fiziksel mesafe uygulamaları sonucu elde edilen etkili üreme sayısının (1.2) temaslı takibi eklenmesiyle 0.8'e (%95 GA 0.7-0.9) indirilebileceği; 1 günden uzun bir test gecikmesi durumunda, RCTS'yi 1'in altında tutmak için takip gecikmesinin en fazla 1 gün veya takip kapsayıcılığının en az %80 olması gerektiği; 3 gün veya daha uzun bir test gecikmesi durumunda ise en etkili stratejilerin dahi RCTS değerlerinin 1'in altında olmasını sağlayamayacağı belirtilmiştir. Mobil uygulama tabanlı teknolojiler kullanılarak yapılan temaslı takibinin, uygulama kapsayıcılığının yalnızca %20 olması durumunda dahi geleneksel takip stratejisinden daha etkili olduğu ve üreme sayısını %2.5'a karşı %17.6 düzeyinde azalttığı saptanmıştır. İndeks vaka başına düşen önlebilir bulaş oranının, test ve takip gecikmelerine bağlı olduğu ve 0 günlük takip gecikmesi durumunda, 0 günlük test gecikmesi ile %79.9'a ve 3 günlük test gecikmesi ile %41.8'e ve 7 günlük test gecikmesi ile %4.9'a kadar değişebileceği gösterilmiştir. Sonuç olarak; test ve takip kapsayıcılığını optimize etmenin ve mobil uygulama tabanlı teknolojiler ile takip gecikmelerini en aza indirmenin temaslı takibinin etkililiğini artırdığı ifade edilmiştir.

Kretzschmar ME, et al. *Impact of delays on effectiveness of contact tracing strategies for COVID-19: a modelling study. The Lancet Public Health* 2020. [https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(20\)30157-2](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(20)30157-2)

Afrika'da COVID-19 Salgını Sırasında Rutin Çocukluk Çağı Aşılması: Artan Sars-CoV-2 Enfeksiyonu Riskine Karşı Sağlık Yararlarının Fayda-Risk Analizi

Devam eden COVID-19 salgını azaltmak için uygulanan ciddi sağlık sistemi kısıtlamaları ve mekanlardaki fiziksel mesafe önlemleri nedeniyle, ulusal bağışıklama programları ertelenme riski altındadır. Bu çalışmada Afrika'da devam eden rutin çocukluk çağı aşılmasının getireceği sağlık yararları ile aşı hizmet yerlerini ziyaret sonucu ciddi akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS-CoV-2) enfeksiyonu bulaşma riskini karşılaştırmayı amaçladık. COVID-19 salgınları sırasında bağışıklama oranlarındaki azalmaların neden olabileceği çocuk ölümlerini yaklaşık olarak tahmin edebilmek için yüksek etkili ve düşük etkili birer senaryo düşündük. Yüksek etkili senaryoda, 6 aylık COVID-19 risk döneminde difteri, boğmaca, tetanoz, hepatit B, Haemophilus influenzae tip b,

Streptococcus pneumoniae, rotavirüs, kızamık, menenjit A, kızamıkçık ve sarı humma hastalıklarında, telafi kampanyaları olmadan sadece rutin çocukluk çağı aşılama çalışmalarının 5 yaş öncesi ölümleri önlemedeki etkisini tahmin edebilme amacıyla daha önce bildirilmiş ülkeye özgü çocuk ölümleri etki tahminlerini kullandık. Düşük etkili senaryoda, COVID-19 risk döneminde sürdürülen rutin çocukluk çağı aşılama çalışmalarının sadece kızamık salgınları kaynaklı çocuk ölümlerini önleme üzerindeki sağlık yararlarını tahmin ettik. Temas azaltıcı müdahalelerin COVID 19 risk döneminde salgın eğrisini düzleştirdiğini, bu sürenin sonunda toplumun %60'ının enfekte olacağını, çocukların, aşı yapanlar tarafından veya aşıya götürülme sırasında enfekte olabileceğini ve çocuğun enfeksiyonu üzerine tüm hanehalkının enfekte olabileceğini varsaydık. Aşı kliniği ziyaretlerine atfedilebilen ölümlerin sayısını hesaplamak için ülkeye özgü hanehalkı yaş yapıları tahminleri ve yaşa bağlı enfeksiyon ölüm oranları uygulandı. Olasılıksal bir duyarlılık analizinden %95 güven aralığı (UI) ile, rutin çocukluk çağı aşılama çalışmaları için fayda-risk oranları sunduk. Yüksek etkili senaryoda, Afrika'da rutin aşı kliniği ziyaretleri ile olan ve SARS-CoV-2 enfeksiyonuna atfedilebilen her bir fazla COVID-19 ölümüne karşılık, sürdürülen rutin çocukluk çağı aşılama sonucu çocuklarda 84 (%95 UI 14-267) ölümün engellenebileceği öngörüldü. Fayda-risk oranı; aşılama çalışmaları için 85 000 (4900-546000), kardeşleri (<20 yaş) için 75 000 (4400-483000), ebeveynleri veya yetişkin bakıcıları (20-60 yaş) için 769 (148-2700) ve yaşlı yetişkinler için (>60 yaş) 96 (14-307). Sadece kızamık salgınları kaynaklı çocuk ölümlerini önleme ile elde edilen sağlık yararlarını tahminleyen düşük etkili senaryoda, aşılanmış çocukların hanehalkları fayda-risk oranı 3'tür (0-10); sadece aşılanmış çocuklar için risk göz önüne alınırsa, fayda-risk oranı 3000'dir (182-21000). Afrika'da rutin çocukluk çağı aşılarının sürdürülmesiyle önlenen ölümler, aşı kliniği ziyaretleriyle ilişkili artmış COVID-19 ölüm riskinden daha ağır basmaktadır (özellikle aşılanmış çocuklar için). COVID-19 salgını sırasında lojistik kısıtlamalar, personel yetersizliği ve kaynak eksikliği gibi diğer faktörlere rağmen, Afrika'da rutin çocukluk çağı aşılama çalışmaları mümkün olduğu kadar sürdürülmelidir.

Abbas K, et al. Routine childhood immunisation during the COVID-19 pandemic in Africa: a benefit-risk analysis of health benefits versus excess risk of SARS-CoV-2 infection. *The Lancet* 2020. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30308-9](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30308-9).

SARS-CoV-2 Sivri Ucunda Çoklu Epitoplara Yönelik Güçlü Nötralizan Antikorlar

SARS-CoV-2 salgını, insan yaşamı ve küresel ekonomi üzerinde yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır. Virüsü nötralize edici monoklonal antikorların keşfi ve gelişimi, bu yeni koronavirüs enfeksiyonunu tedavi etmek veya önlemek için bir yaklaşım olabilir. Bu çalışmada, ağır hastalıklarla hastaneye yatırılan 5 enfekte hastadan, 61 SARS-CoV-2 nötralizan monoklonal antikorun izole edildiğini bildiriyoruz. Bunlar arasında 9'u çok güçlü olan ve virüsün %50'sini inhibe eden konsantrasyonları 0.7 ila 9 ng / mL olan 19 antikor gerçek SARS-CoV-2'yi in vitro güçlü bir şekilde nötralize etmektedir. Epitop haritalaması, bu 19 antikor koleksiyonun, yönlendirildikleri reseptör bağlanma alanı (RBD) ve N-terminal alanı (NTD) arasında yaklaşık eşit olarak bölündüğünü göstermektedir. Bu durum viral sivri uçtaki bu bölgelerin her ikisinin de immünojenik olduğunu göstermektedir. Ek olarak, diğer iki güçlü nötralizan antikorlar, sivri ucun tepesindeki alanlarla örtüşen kuarterner epitoplara tanımlanmıştır. RBD'yi hedefleyen bir antikorun, NTD'yi hedefleyen ikinci antikorun ve iki ayrı RBD'yi birleştiren üçüncü antikorun kriyo-elektron mikroskopisi, sivri uçtaki kapanmış "RBD altı" tüm konformasyonun tanınmasını sağladı. Bu monoklonal antikorların birkaçı SARS-CoV-2'ye karşı potansiyel terapötik ve / veya profilaktik ajanlar olarak klinik gelişim için umut vadeden adaylardır.

Liu L, et al. Potent neutralizing antibodies directed to multiple epitopes on SARS-CoV-2 spike. *Nature* 2020. <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2571-7>.

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Uzm. Dr. Dilek Ener, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey, Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna, Arş. Gör. Dr. Selva Dilan Gölbaşı tarafından hazırlanmıştır.